

CERCUL MINCINOȘILOR

Jean-Claude Carrière s-a născut în 1931 în Franța. Deși a studiat istoria, a renunțat curând la această vocație, consacându-se desenului și scrisului. Debutului literar (cu romanul *Lézard*, 1957) i-a urmat la scurtă vreme cel cinematografic, cu scenarii pentru Pierre Etaix și Jacques Tati. Colaborarea cu Buñuel (care a durat 19 ani) l-a plasat în rândul scenariștilor de renume internațional. A lucrat cu Volker Schlöndorff, Louis Malle, Milos Forman, Jean-Luc Godard etc. În paralel, a scris piese de teatru (a colaborat cu Jean-Louis Barrault și mai ales cu Peter Brook), a făcut adaptări pentru ecran, a realizat filme de televiziune, a publicat romane și eseuri. A încetat din viață în 2021.

JEAN-CLAUDE CARRIÈRE

CERCUL MINCINOȘILOR

Cele mai frumoase
100 de povești filozofice
din lumea întreagă

Traducere din franceză de
BRÎNDUȘA PRELIPCEANU și EMANOIL MARCU

Ilustrații de
BAJKÓ ATTILA

La prețul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului literar.

Redactor: Iustina Croitoru
Tehnoredactare și copertă: Andreea Dobreci
Ilustrația copertei: Bajkó Attila

Tipărit la

*Le cercle des menteurs: contes philosophiques
du monde entier (sélection tome 1 et 2)*

Copyright © Plon 1998

All rights reserved.

© HUMANITAS, 2024, pentru prezenta versiune în limba română

ISBN 978-973-50-8306-9

DESCRIEREA CIP ESTE DISPONIBILĂ

LA BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0723.684.194

LUMEA
ESTE
CEEA CE ESTE

CÂINELE ÎNSETAT

Un poet persan povestește că un câine, care murea de sete după ce rătăcise mult timp prin deșert, a ajuns până la urmă în fața unei ape. S-a aplecat să-și potolească setea, dar, văzându-și în apă propria imagine, a crezut că era un alt câine, care păzea locul oprindu-l să bea.

Câinele însetat s-a culcat gâfâind lângă râu și a așteptat. Puțin mai târziu, s-a apropiat din nou, s-a aplecat prudent și a privit: celălalt câine era tot acolo.

Câinele s-a tras înapoi și, chinuit de sete, s-a culcat din nou. Scena s-a repetat de câteva ori. Într-un sfârșit, la capătul puterilor și răzbit de sete, s-a aruncat în apă, gata să se lupte cu celălalt patruped.

În apă, spre marea lui surpriză, n-a găsit niciun câine. S-a zbunguit, și-a potolit în voie setea. Apa i s-a părut delicioasă.

După o vreme, a ieșit din râu. Înainte de a porni la drum, s-a mai uitat o dată în apă.

Celălalt câine era din nou acolo și se uita la el.

ȘANSA EFEMERIDEI

Într-o zi superbă, în Danemarca, un turist se plimba pe malul mării. Acolo, pe un dig, a văzut doi pescari care trăgeau liniștiți din pipă, lângă undițe, pândind plutele.

Nu se mișcau și nu scoteau un cuvânt – cum fac adesea pescarii.

Turistul a rămas o vreme privind-i, gândindu-se cum să intre în vorbă cu ei. S-a așezat, s-a ridicat, a tușit: nici măcar nu s-au uitat la el.

A spus atunci cu voce tare că peisajul i se părea încântător, iar ziua superbă. Nicio privire, niciun cuvânt.

Turistul le-a arătat cu mâna un splendid vapor de croazieră care trecea în larg: cei doi au rămas la fel de indiferenți.

Deodată, a zărit o efemeridă care zbura prin jur și le-a spus:

— Ia te uită, o efemeridă!

Nicio reacție. Cei doi continuau să se uite la plute, neclintiți și tăcuți.

— Ce insectă admirabilă! a mai spus turistul.

Niciun răspuns.

Puțin mai târziu, turistul a vorbit din nou:

— Știați că aceste insecte trăiesc doar douăzeci și patru de ore? Și că de asta se numesc efemeride?

Atunci, unul din pescari, scoțându-și pipa din gură, a întors puțin capul și a zis:

— Ei, măcar a prins vreme bună.

CU AJUTORUL LUI DUMNEZEU

Nastratin Hogeia – un vechi prieten, pe care îl vom revedea adesea – a găsit în piața din Damasc o bucată de bumbac frumoasă și, după ce s-a tocmit pentru ea, a cumpărat-o.

A doua zi, s-a dus la un croitor recomandat de prietenii lui și i-a cerut să-i facă un halat frumos, de care avea nevoie pentru o sărbătoare apropiată.

— E în regulă, i-a spus croitorul, luându-i măsurile.

— Când o să fie gata?

— Într-o săptămână, cu ajutorul lui Dumnezeu.

Nastratin a plecat și s-a întors peste o săptămână. Halatul nu era gata. Croitorul, copleșit de treabă, nu apucase nici măcar să-l croiască.

— Atunci, când să revin? a întrebat Nastratin.

— Peste o săptămână.

— Și halatul meu va fi gata?

— Cu ajutorul lui Dumnezeu, halatul tău va fi gata.

O săptămână mai târziu, halatul tot nu e gata. Fata croitorului fusese bolnavă, tatăl trebuise s-o ducă la doftor. Plus alte necazuri mai mărunte. Într-un cuvânt, halatul – ioc.

— Bine, și eu când să revin? a întrebat Nastratin, care începea să-și piardă răbdarea.

— Revino peste patru zile.

— Și halatul meu o să fie gata?

— Cu ajutorul lui Dumnezeu, o să fie gata.

— Ascultă, i-a spus atunci Nastratin, vine ziua sărbătorii și mă prinde fără halat. N-ai putea să mi-l faci fără ajutorul lui Dumnezeu?

RUGĂCIUNEA CEA BUNĂ

La moschee, în timpul rugăciunii de vineri, un imam, cuprins de un acces de elocință sacră, a exclamat:

— O, Allah, stăpân al lumii! Dă-mi credință! Dă-mi putere, milă pentru semenii mei și smerenie! Dă-mi pace sufletească! Fă-mă iubitor de dreptate! Fă-mă iertător și darnic cu cei sărmani!

Nastratin, care era de față, s-a ridicat brusc și a început să urle:

— O, Allah, stăpân al lumii! Dă-mi douăsprezece ulcioare pline cu aur! Dă-mi o casă mare, răcoroasă, cu grădină și havuz! Dă-mi patru femei tinere și frumoase care să-mi dăruiască fericire!

Imamul a încercat să-l facă să tacă, l-a taxat drept necredincios și hulitor, a cerut să fie scos din moschee.

— Dar pentru ce? a întrebat Nastratin. Fac exact același lucru ca și imamul!

— Ce vrei să spui?

— Ei bine, fiecare cere ceea ce nu are!

TOPORUL FURAT

Lao-Zi povestește că, într-o zi, un țăran și-a răătăcit toporul. A căutat prin casă, dar nu l-a găsit. Atunci a zărit un vecin care trecea întorcându-și privirea în altă parte, și imediat l-a bănuit că-i furase toporul.

Într-adevăr, omul se purta exact ca un hoț de topoare. Chipul, expresia, purtarea, gesturile, cuvintele pe care le rostea, totul trăda, neîndoielnic, un hoț de topoare.

Țăranul se pregătea să-și denunțe vecinul, să-l acuze public și să-l cheme în fața unui judecător, când și-a găsit toporul, căzut în niște tufe din apropiere.

Iar când l-a revăzut pe vecin, acela nu mai arăta defel ca un hoț de topoare.

CUPRINS

LUMEA ESTE CEEA CE ESTE / 5

LUMEA NU E CEEA CE ESTE / 10

LUMEA ESTE AȘA CUM ESTE / 15

LUMEA NU ESTE AȘA CUM ESTE / 25

DACĂ TOTUL NU ESTE DECÂT
UN VIS, CINE OARE VISEAZĂ? / 31

EUL ESTE ÎNCĂPĂȚĂNAT, ÎNTUNECAT,
NESUFERIT ȘI POATE CĂ NICI MĂCAR
NU EXISTĂ / 39

OMENESCUL ESTE UNEORI PREA OMENESC
(SAU NU DESTUL DE OMENESC) / 44

LUCRURILE FIIND AȘA CUM SUNT, PUTEM ALEGE
CUNOAȘTEREA: ESTE GREU. PUTEM ALEGE
NECUNOAȘTEREA: ESTE ȘI MAI GREU / 47

UN DASCĂL BUN POATE FI
FOLOSITOR SAU NU / 53

DASCĂLUL NE SPUNE DE LA ÎNCEPUT
CĂ TREBUIE SĂ NE ÎNFRÂNĂM POFTELE:
SĂ FIE OARE AȘA? / 66

DIN CARE SE VEDE CÂT DE MULTE
SUNT PIEDICILE DIN CALEA GÂNDIRII / 68

EXISTĂ ȘI ALTE PIEDICI ÎN CALEA GÂNDIRII /73

JUSTIȚIA ESTE INVENȚIA NOASTRĂ
ȘOVĂIELNICĂ /75

PUTEREA ESTE FRAGILĂ, PRIN URMARE
NELINIȘTITĂ, AȘADAR ȘOVĂIELNICĂ,
DECI NESIGURĂ, DECI CONTESTATĂ,
DECI FRAGILĂ /78

EXISTĂ BOGAȚI ȘI SĂRACI. DAR CEILALȚI? /91

TREBUIE TOTUȘI SĂ ȘTIM DE CE
LUCRURILE SUNT AȘA CUM SUNT /94

DE OBICEI, ÎNTREBĂRILE VIN
ÎNAINTEA RĂSPUNSURILOR /100

RÂSUL POATE FI UN SCOP ÎN SINE /104

TIMPUL ESTE STĂPÂNUL NOSTRU:
PUTEM SĂ NE JUCAM CU EL? /110

INTELIGENȚA ESTE O ARMĂ
PREȚIOASĂ PENTRU CĂ SE OPREȘTE
ÎN FAȚA MISTERULUI /113

DACĂ TOTUL ESTE UNA ÎNSEAMNĂ
CA VIAȚA DE APOI ESTE ÎN NOI? /116

RELATIVITATEA GENERALĂ
E RESTRÂNSĂ (ȘI VICEVERSA) /119

ADEVĂRUL, ȘI CE DACĂ? /121

ÎN SÂRȘIT, CÂTEVA GRĂUNȚE
DE ÎNȚELEPCIUNE (POATE) /124

SFÂRȘITUL POVEȘTILOR /128

